

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS pārbaudes lietā Nr. 2019-42-22 Rīgā

04.03.2021.

Nr. 6-6/12
[SIA "A"]
[e-pasta adrese]

Rīgas domes Satiksmes departaments
sd@riga.lv

Par satiksmes drošību Granīta ielā

Tiesībsargs saņēma [SIA "A"] 2019.gada 9.augusta un 2019.gada 7.novembra iesniegumus, kuros norādīts uz nedrošu satiksmes organizāciju Granīta ielā Rīgā un Rīgas domes bezdarbību šajā jautājumā. Izvērtējot [SIA "A"] sniegto informāciju, kā arī Rīgas domes Satiksmes departaments (turpmāk – Departaments) [SIA "A"] un tiesībsargam sniegtās atbildes, tiesībsargs 2019.gada novembrī ierosināja pārbaudes lietu, lai izvērtētu, vai attiecīgajā jautājumā Rīgas dome ir ievērojusi labas pārvaldības principu, kā arī vai nav pārkāptas Rīgas iedzīvotāju Satversmes 115.pantā nostiprinātās tiesības dzīvot labvēlīgā vidē.

[1] Pārbaudes lietā ir konstatēti šādi faktiskie apstākļi.

[1.1] [SIA "A"] iesniegumos Rīgas domei un tiesībsargam norāda, ka Granīta ielas rajona infrastruktūra nemainās, lai arī laika gaitā ir audzis uzņēmumu un strādājošo cilvēku skaits šajā rajonā. Automašīnu, velosipēdistu un gājēju plūsmas palielināšanās dēļ drošība uz ceļa arvien samazinās. Granīta ielas kvartālā nav izbūvētu gājēju pāreju, liela daļa kvartālā strādājošo izmanto sabiedrisko transportu, no kura izkāpjot, ir spiesti šķērsot ielas braucamo daļu tam nepiemērotā un neatļautā vietā, jo citas izejas, kā nokļūt otrpus esošajā darba vietā, nav. Visā Granīta ielas posmā ir intensīva automašīnu, sabiedriskā transporta un smago spēkratu plūsma, savukārt trotuāri pie braucamās daļas pieguļošajā teritorijā nav izbūvēti. Pārvietošanos pa Granīta ielas malu apgrūtina arī neesošais apgaismojums, ar krūmiem aizaugušās ceļmalas, kas pasliktina ielas pārredzamību, situācijai kļūstot īpaši kritiskai gada tumšākajos mēnešos. Valsts kontrole arī vērsa tiesībsarga uzmanību uz drošības riskiem Granīta ielā, norādot, ka informācija par satiksmes drošības situāciju Granīta ielā ir izplatīta arī masu informācijas līdzekļos¹.

¹ Laikrakstā "Neatkarīgā rīta avīze", pieejams: <https://nra.lv/latvija/288507-granita-iela-stradajosie-cel-trauksmi-lai-noklutu-lidz-darbam-esot-jariske-ar-dzivibu.htm>; raidījumā "Bez tabu", pieejams

[SIA "A"] iesniegumam pievienotajā VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija" (turpmāk – CSDD) 2019.gada 20.marta vēstulē Nr.11.11-6/674 "Par Granīta ielu" norādīts, ka CSDD laikā no 2010.gada līdz 2017.gadam ir bijuši vairāki projekti, kas attiecas uz Granīta ielu. Veicot šiem projektiem ceļu drošības auditu, CSDD audita atzinuma konstatējošā daļā par esošo situāciju ir norādījusi uz tādiem pašiem gājēju drošības riskiem kā [SIA "A"] iesniegumos.

[1.2] Izvērtējot Departamenta [SIA "A"] un tiesībsargam sniegtās atbildes, secināms, ka Departaments nav ieplānojis pasākumus Granīta ielas drošības jautājuma risināšanai tuvākajā plānošanas periodā, atsaucoties uz nepietiekamu finansējumu un nepieciešamību izvērtēt prioritātes, plānojot projektu realizāciju.

Tā, 2019.gada 16.septembra atbildē [SIA "A"] un 2019.gada 20.septembra atbildē tiesībsargam Departaments ir atzinis, ka apzinās, ka Granīta ielas drošības situācija ir jāuzlabo. Departaments ir norādījis konkrētus pasākumus, kas ir jāveic, lai būtiski uzlabotu mazāk aizsargāto satiksmes dalībnieku drošību Granīta ielā, proti, Departaments ir norādījis uz nepieciešamību izbūvēt gājēju ietvi vienā Granīta ielas brauktuves pusē, kā arī ierīkot apgaismojumu aptuveni 2 km garumā. Tam savukārt ir jāizstrādā ietves izbūves būvprojekts.

Vienlaikus Departaments norādīja, ka savas funkcijas veic Rīgas domes piešķirtā budžeta ietvaros, un, ņemot vērā, ka ielu atjaunošanai, pārbūvei un izbūvei līdzekļi no Rīgas domes budžeta tiek piešķirti mazākā apmērā, kā nepieciešams, piešķirtie līdzekļi tiek izmantoti prioritāri īstenojamajiem projektiem – Eiropas Savienības līdzfinansētajiem ielu pārbūves vai atjaunošanas projektiem, sliktā tehniskā stāvoklī esošo satiksmei nozīmīgo ielu (ar būtisku gājēju, transportlīdzekļu intensitāti, sabiedriskā transporta kustību u.tml.) atjaunošanai (remontam), maģistrālo ielu un tiltu pārbūvei.

Departaments tāpat norādīja, ka gājēju pārejas tiek ierīkotas saskaņā ar Latvijas standartā 190-10 "Gājēju pāreju projektēšanas noteikumi" (turpmāk – LVS 190-10) noteiktajām prasībām. Šis standarts ir iekļauts 2015.gada 2.jūnija Ministru kabineta noteikumu Nr.279 "Ceļu satiksmes noteikumi" 289.punktā kā obligāta prasība gājēju pāreju ierīkošanai un nosaka prasības, kādām jāizpildās, lai varētu ierīkot gan ar luksoforiem regulējamās, gan neregulējamās gājēju pārejas. Departaments norādīja, ka saskaņā ar LVS 190-10 viena no prasībām ir noteikta transportlīdzekļu un gājēju plūsmas intensitāte potenciālajā gājēju pārejas vietā, un saskaņā ar Departamenta rīcībā esošo informāciju Granīta ielā šīs intensitātes neesot pietiekošas, lai ierīkotu gājēju pārejas.

Vienlaikus Departaments ir norādījis, ka veicis krūmu izciršanu attiecīgajā Granīta ielas posmā, lai uzlabotu redzamību, proti, veicis atsevišķus pasākumus drošības situācijas uzlabošanai.

[1.3] Izvērtējot no CSDD saņemto informāciju par ceļu drošības auditu Granīta ielā rezultātiem, 2020.gada 8.decembrī tiesībsargs konstatēja, ka CSDD norādītie satiksmes drošības riski rada potenciālu apdraudējumu mazāk aizsargātu satiksmes dalībnieku – gājēju un velobraucēju – drošībai. Ņemot vērā minēto, tiesībsargs aicināja Departamentu informēt, vai laikā kopš Departamenta rīcībā ir nonākusi informācija par neapmierinošu satiksmes drošības situāciju Granīta ielā, Departaments ir veicis vai ieplānojis veikt pasākumus, kas vērsti uz

satiksmes drošības situācijas uzlabošanu Granīta ielā piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros. Tiesībsargs lūdza informēt arī, vai, pildot Ceļu satiksmes likuma 6.panta pirmās daļas 6.punktā ceļu pārvaldītājam uzlikto pienākumu, Departaments, saņemot informāciju par iespējamiem satiksmes drošības apdraudējumiem, kas ietverta, cita starpā, [SIA "A"] iesniegumā, ir nodrošinājis ceļu audita drošības veikšanu Granīta ielā.

2020.gada 28.decembra atbildē tiesībsargam Departaments atkārtoti norādīja, ka tā pamatfunkciju veikšanai (ielu remontam, pārbūvei un izbūvei) līdzekļi no Rīgas domes budžeta tiek piešķirti mazākā apmērā, kā tas būtu nepieciešams visu Departamenta Rīcības un Investīciju plānā iekļauto darbu izpildei. Līdz ar to piešķirtie līdzekļi tiek izmantoti prioritāri un sabalansējot izlietojumu dažādām ar Rīgas ielu satiksmes infrastruktūru saistītām aktivitātēm. Departaments atkārtoti norādīja, ka apzinās, kādi darbi ir jāveic, lai uzlabotu satiksmes dalībnieku drošību Granīta ielā, proti, ir nepieciešams izstrādāt ietves izbūves būvprojektu, tā ietvaros paredzot izbūvēt gājēju ietvi vienā Granīta ielas brauktuves pusē, kā arī apgaismojuma ierīkošanu, aptuveni 2 km garumā. Vienlaikus Departaments uzsvēra, ka kopējais Rīgas pilsētā nepieciešamo realizējamo ielu pārbūves būvprojektu skaits, kā arī to ielu skaits, kurām nepieciešama seguma atjaunošana vai izbūve, pārsniedz Rīgas domei pieejamo budžeta līdzekļu apmēru. Granīta ielas pārbūves projekta īstenošanas ietvaros jāparedz līdzekļi: projektēšanas dokumentācijas izstrādei, autoruzraudzībai, būvdarbu veikšanai, būvuzraudzībai. Balstoties uz līdzšinējo pieredzi, Departaments norādīja, ka precīzas būvniecības izmaksas iespējams noteikt tikai pēc projektēšanas dokumentācijas izstrādes, atbilstoši izvēlētajiem tehniskajiem risinājumiem. Departaments norādīja, ka Rīgā, no kopējā ielu garuma, ir vairāk nekā 22% ielu, kurām nepieciešama izbūve vai pārbūve.

Departaments norādīja, ka ievērojami finanšu līdzekļi jānovirza jau izbūvētās transporta infrastruktūras uzturēšanai un atjaunošanai. Pašvaldības finanšu līdzekļi, kuri ir piešķirto pilsētas ielu pārbūvei vai izbūvei, pamatā tiek novirzīti prioritāru projektu īstenošanai – Eiropas Savienības līdzfinansēto ielu būvniecības projektu īstenošanai, uzsākto maģistrālo ielu izbūves projektu pabeigšanai, kā arī sabiedriski nozīmīgu ielu (ar būtisku gājēju, transportlīdzekļu intensitāti, sabiedriskā transporta kustību u.tml.) pārbūvei vai izbūvei.

Atsaucoties uz nepietiekamo finansējumu un nepieciešamību plānot prioritāros darbus, Departaments norādīja, ka Granīta ielas pārbūve, līdztekus satiksmes drošības situācijas uzlabošanai, nav iekļauta Departamenta Rīcības plānā 2019.-2020.gadam. Departaments norādīja, ka gadījumā, ja Departamentam tiks piešķirti papildus finanšu līdzekļi pilsētas ielu izbūvei, Granīta iela, iespēju robežās, tiks iekļauta turpmākajā plānošanas procesā. Departaments uzsvēra, ka Granīta ielas būvprojektu projektēšana tiks uzsākta tikai pēc garantēta finansējuma piešķiršanas. Tāpat Departaments atzina, ka nav pasūtījis ceļu drošības audita veikšanu Granīta ielā.

[1.4] Tiesībsargs 2021.gada 6.janvārī vērsās Departamentā, norādot, ka finanšu līdzekļu plānošana nav iespējama bez savlaicīgas plānošanas un skaidra priekšstata par īstenojamo projektu un ar tiem saistīto darbu un izmaksu apjomu. Tiesībsargs vērsa uzmanību, ka Granīta ielas gadījumā informācija par neapmierinošo satiksmes drošības situāciju bija Departamenta rīcībā jau 2019.gada otrajā pusē, līdz ar to bija iespēja ieplānot vismaz atsevišķus pasākumus situācijas uzlabošanai, paredzot tiem nepieciešamo finansējumu. Tiesībsargs lūdza Departamentu skaidrot, vai Departamentam ir darbības stratēģija un ilgtermiņa rīcības plāns attiecībā uz projektiem, kas netiek vērtēti kā prioritāri, kā arī, ņemot vērā, ka Departamenta tiesībsargam

iesniegtais Rīcības plāns 2019.-2020.gadam vairs nav aktuāls, lūdza Departamentu iesniegt tiesībsargam aktuālo rīcības plānu vai informēt, kad tāds tiks sagatavots.

2021.gada 19.janvārī Departaments norādīja tiesībsargam, ka Rīgas domē šobrīd notiek darbs pie Rīgas attīstības programmas 2021.-2027.gadam izstrādes, un tās ietvaros tiek veikta arī Rīcības plāna un Investīcijas plāna izstrāde, kuru provizoriski plānots 2021.gada aprīlī nodot publiskai apspriešanai. Departaments norādīja, ka izskatīs iespēju iekļaut Granīta ielas pārbūves projektu šobrīd izstrādes stadijā esošajā Rīcības plānā 2021.-2027.gadam.

[2] Tiesiskais regulējums:

[2.1] Satversmes 115.pants noteic, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē², sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. No minētās tiesību normas izriet divi būtiski satura elementi: 1) valstij³ ir konstitucionāls pienākums aizsargāt vidi un 2) personai ir subjektīvās tiesības dzīvot labvēlīgā vidē.⁴

Satversmes 115.pantā ir ietverts valsts pozitīvais pienākums rūpēties par vides aizsardzību. Savukārt, lai aizsargātu vidi un ievērotu subjektīvās tiesības uz vidi, valstij ir pienākums atturēties no vidi degradējošu darbību veikšanas, kā arī pieņemt tādu vides politiku, kas veicina dabas vides saglabāšanu un vides kvalitātes uzlabošanu. Valstij ir arī pienākums pasargāt cilvēkus no vides riska, ko rada ne tikai valsts, bet arī privātpersona. Tiesības uz labvēlīgu vidi ietver pienākumu, ieguldot atbilstošus līdzekļus, izdot normatīvos aktus, kas regulē vides aizsardzību, izveidot iestādes, kas uzrauga un veicina vides aizsardzību, kā arī īstenot pasākumus, kas vērsti uz vides aizsardzību.

Tiesības uz vidi satur gan procesuālo dimensiju, gan materiālo dimensiju. Procesuālā dimensija, cita starpā, paredz arī sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Savukārt tiesību dzīvot labvēlīgā vidē materiālā dimensija paredz tiesības dzīvot vidē, kuras stāvoklis neapdraud personas veselību un labklājību. Satversmes 115.pants ietver personas veselības un labklājības nemateriālo aspektu⁵.

Tiesības dzīvot labvēlīgā vidē aptver arī tiesības dzīvot drošā vidē, proti, vidē, kas nerada apdraudējumu cilvēka dzīvībai un veselībai.

Indivīdam ir subjektīvas tiesības prasīt no valsts iepriekš minēto pienākumu izpildi, kā arī atbildību par to neizpildīšanu vai nepienācīgu izpildīšanu. Tādējādi privātpersonai piemīt subjektīvas prasījuma tiesības pret valsti gadījumos, kad vides aizsardzības sistēma nav izrādījusi efektīva, un tā rezultātā tika aizskartas personas tiesības vai tiesiskās intereses.

Konkrētās pārbaudes lietas kontekstā ir būtiski vērtēt, vai Departaments, saņemot informāciju par potenciālo vides apdraudējumu, ir veicis pasākumus situācijas izpētei un potenciālo apdraudējuma faktoru novēršanai. Kā atzina Satversmes tiesa, gadījumā, ja pašvaldības rīcībā ir informācija, ka konkrēts infrastruktūras objekts rada paaugstinātu risku, kā rezultātā var tikt negatīvi ietekmēta vide un cilvēka veselība, vai ja sabiedrības interese par kādu

² Saskaņā ar Vides aizsardzības likuma 1.panta 17.punktu vide ir dabas, antropogēno un sociālo faktoru kopums. Proti, vides jēdzienā ietilpst arī cilvēka darbības rezultātā radušies faktori, attiecīgi šajā terminā var ielasīt arī ceļu infrastruktūru.

³ Ar terminu „valsts” ir saprotamas arī pašvaldības un citas atsavinātās publisko tiesību juridiskās personas, kurām kopīgi ar valsts pārvaldes iestādēm ir pienākums aizsargāt ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības S.Meiere, I.Čepāne, 115.panta komentārs, 727.lpp.

⁴ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības S.Meiere, I.Čepāne, 115.panta komentārs, 727.lpp.

⁵ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Aut. kol. (S.Meieres, I.Čepānes 115.panta komentārs), prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 730.lp.

infrastruktūras objektu ir īpaši liela, tad pašvaldībai teritorijas plānojuma publiskās apspriešanas gaitā jārīkojas proaktīvi un jāieplāno atsevišķas aktivitātes tieši attiecībā uz šādiem objektiem.⁶

Attiecīgi no Satversmes 115.panta izrietošais Rīgas domes pienākums ir veikt nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu un novērstu vides faktoru radīto apdraudējumu cilvēka dzīvībai un veselībai.

[2.2] Labas pārvaldības princips ir nostiprināts Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektajā daļā, un tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses. Savukārt Latvijas Republikas Satversmes 104.pantā ir noteikts, ka „ikvienam ir tiesības likumā paredzētajā veidā vērsties valsts un pašvaldību iestādēs ar iesniegumiem un saņemt atbildi pēc būtības”.

Izvērtējot, vai iestāde ir rīkojusies atbilstoši labas pārvaldības principa prasībām, ir jāvērtē, vai iestāde ir atbildējusi privātpersonai savlaicīgi, pēc būtības, izsmeļoši, un vai kopumā iestāde ir izdarījusi visu iespējamo, lai atrisinātu privātpersonas jautājumu. Izskatot privātpersonas iesniegumu, iestādei būtu ne vien jāsniedz formāla atbilde, bet jāveic nepieciešamie pasākumi, lai palīdzētu personai atrisināt tās jautājumu, pat, ja tādēļ iestādei būtu jāizdara vairāk nekā prasa normatīvie akti.

Attiecīgi saskaņā ar labas pārvaldības principu Departamentam būtu aktīvi jārīkojas gadījumā, ja tiek saņemta informācija par iespējamiem trūkumiem jomā, kas ir tā kompetencē, un kurus ir iespējams novērst, veicot atbilstošus pasākumus.

[2.3] Ceļu satiksmes likuma 1.panta 2.punkts noteic, ka ceļa pārvaldītājs ir ceļa īpašnieks vai cita fiziskā vai juridiskā persona, kurai attiecīgais ceļš nodots pārvaldījumā (pārziņā). Saskaņā ar Rīgas domes 2006.gada 24.janvāra nolikumu “Rīgas domes Satiksmes departamenta nolikums” (turpmāk – Nolikums) 2.punktu Departaments ir Rīgas domes vadošā iestāde satiksmes un transporta nozarē. Savukārt saskaņā ar Nolikuma 7.3.apakšpunktu viena no Departamenta funkcijām ir satiksmes organizācijas un satiksmes drošības jautājumu, kas attiecas uz Rīgas pilsētas ielu tīklu, risināšana un koordinēšana atbilstoši Ceļu satiksmes likumā noteiktajai ceļa pārvaldītāja kompetencei.

Savukārt saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 6.panta pirmās daļas 1. un 3.punktu ceļa pārvaldītāja pienākums ir nodrošināt, lai ceļš pastāvīgi tiktu uzturēts satiksmei drošā stāvoklī atbilstoši normatīvajiem aktiem un standartiem ceļu satiksmes drošības jomā, kā arī nodrošināt, lai nekavējoties tiktu novērsti šķēršļi, kas traucē satiksmei un apdraud tās drošību, bet, ja tas nav iespējams, nodrošināt bīstamo vietu aprīkošanu ar atbilstošiem satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem līdz šo šķēršļu likvidēšanai. Tāpat saskaņā ar minētā panta 6.punktu ceļa pārvaldītāja pienākums ir nodrošināt ceļu drošības audita veikšanu.

Saskaņā ar Nolikuma 10.punktu Departamenta uzdevumi satiksmes organizācijas un satiksmes drošības jomā, cita starpā, ir: veidot vienotu, ar citām atbildīgajām institūcijām saskaņotu politiku satiksmes organizācijas un satiksmes drošības pasākumu realizēšanā un uzlabošanā Rīgas pilsētā (10.1.apakšpunkts) un veikt ielu tīkla kompleksu apsekošanu saistībā ar satiksmes organizāciju un satiksmes drošību, kā arī izvērtēt un organizēt ceļu drošības audita ieteikumu izpildi (Nolikuma 10.2.apakšpunkts). Tāpat saskaņā ar Nolikuma 11.1.apakšpunktu Departamenta uzdevums ir izstrādāt un iesniegt Rīgas domei pamatojumu budžeta asignējumu

⁶ Satversmes tiesas 2017.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. 2017-02-03 20.punkts.

apjomam, kas nepieciešams satiksmes infrastruktūras un sabiedriskā transporta sistēmas uzturēšanas un attīstības programmu finansēšanai.

Attiecīgi Departamenta pienākums ir nodrošināt satiksmes drošību tā pārziņā esošajos ceļa posmos, tostarp Granīta ielā, šim nolūkam veicot nepieciešamos apsekošanas, izpētes un plānošanas, tostarp finansējuma plānošanas uzdevumus.

[3] Pārbaudes lietā tika saņemti šādi kompetento iestāžu viedokļi:

[3.1] 2020.gada 5.martā VAS "Latvijas Valsts ceļi" (turpmāk – LVC) vērsās Departamentā ar vēstuli "Par gājēju – velosipēdistu infrastruktūru Granīta ielā". LVC norādīja, ka 2020.gada satiksmes drošības darbu plānos ir iekļāvuši apgaismota gājēju – velosipēdistu ceļa būvprojektēšanu pie valsts vietējās nozīmes autoceļa V35 Šķirotava – Saurieši (Granīta iela) no autobusu pieturas pie DUS "Virši" līdz pieslēgumam uz Getliņu ielu apmēram 680 m garumā ceļa labajā pusē un no autobusu pieturas pie DUS "Virši" līdz pieslēgumam uz SIA "Ostas celtnieks", apmēram 515 m garumā ceļa kreisajā pusē. Gājēju – velosipēdistu ceļš sāksies pie Rīgas administratīvās robežas un maršruta loģiskam turpinājumam būtu nepieciešama ceļa ierīkošana arī Rīgas administratīvās teritorijas robežās. LVC šo ceļu būvniecību plāno 2021.gadā. LVC lūdza Departamentu iekļaut gājēju – velosipēdistu infrastruktūras ierīkošanu gar Granīta ielu arī Departamenta pārziņā esošajā posmā. Kā norādīja LVC, tad mazaizsargātajiem satiksmes dalībniekiem būtu izveidota loģiska infrastruktūra gar Granīta ielu visas industriālās apbūves zonas garumā, nevis tikai LVC pārziņā esošajā posmā.

2020.gada 30.marta atbildē LVC Departaments norādīja uz Nolikumā noteiktajām funkcijām, un norādīja, ka, lai veiktu ielas izbūvi, pārbūvi vai seguma atjaunošanu, t.sk. gājēju ietves izbūvi, ir nepieciešama projektēšanas dokumentācijas izstrādāšana un Rīgas domes budžeta finansējuma piesaistīšana. Departaments norādīja, ka kopējais Rīgas pilsētā nepieciešamo realizējamo ielu pārbūves būvprojektu skaits, kā arī to ielu skaits, kuram nepieciešama seguma atjaunošana, pārsniedz Rīgas domei pieejamo budžeta līdzekļu apmēru.

Atbildē LVC Departaments norādīja, ka, ņemot vērā nepietiekamo finansējumu, kā arī Departamenta Investīciju plāna 2019.-2020.gadam noteiktās prioritātes, Departaments tuvāko gadu laikā neplāno veikt gājēju – velosipēdistu infrastruktūras izbūvi Granīta ielā, Rīgā, taču turpmākajā plānošanas procesā izvērtēs iespēju iekļaut gājēju – velosipēdistu infrastruktūras izbūvi Granīta ielā, Rīgā.

[3.2] 2020.gada 13.maijā Tiesībsargs vērsās CSDD, ņemot vērā, ka [SIA "A"] iesniegumam pievienota CSDD 2019.gada 20.marta vēstule Nr.11.11-6/674 "Par Granīta ielu", kurā sniegta informācija, ka CSDD laikā no 2010.gada līdz 2017.gadam ir bijuši vairāki projekti, kas attiecas uz Granīta ielu, un, veicot šiem projektiem ceļu drošības auditu, CSDD audita atzinuma konstatējošā daļā par esošo situāciju ir norādījusi uz tādām pašām nepilnībām un bīstamību kā [SIA "A"] iesniegumos.

CSDD norādītie būtiskākais riska faktors ir gājēju infrastruktūras – izbūvētu trotuāru un gājēju pāreju trūkums, kā rezultātā gājēji (arī velobraucēji) tiek pakļauti dzīvības un veselības riskam, pārvietojoties pa ceļa malu, kā arī šķērsojot ceļu intensīvas satiksmes apstākļos, lai nokļūtu no un uz sabiedriskā transporta pieturām. CSDD norāda arī uz satiksmes intensitāti Granīta ielā.

[4] Pārbaudot [SIA "A"] iesniegumā norādīto un publiski pieejamo informāciju par satiksmes drošības situāciju Granīta ielā, secināms, ka tā ir potenciāli bīstama cilvēka dzīvībai un veselībai. Uz riska faktoriem ir norādījis gan CSDD, gan LVC. Arī Departaments ir atzinis nepieciešamību veikt pasākumus satiksmes drošības uzlabošanai.

Tiesībsarga ieskatā tas, ka Rīgas dome 2019.gada augustā tika informēta par neapmierinošo drošības situāciju Granīta ielā, un kopš tā laika nav aktīvi rīkojusies, lai veiktu darbības, kas vērstas uz drošības situācijas uzlabošanu, nav atzīstams par labas pārvaldības principam atbilstošu rīcību.

Departaments ir Rīgas domes struktūrvienība un darbojas Rīgas domes piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros, kā arī plāno kārtējā laika periodā veicamos darbus atkarībā no to prioritātes. Granīta ielas gadījumā Departaments pamato rīcības neesību ar nepietiekamu Rīgas domes piešķirto finansējumu. Vienlaikus Departaments ir atbildīgs par savas kompetences ietvaros ietilpstošo uzdevumu plānošanu un tiem nepieciešamā finansējuma piesaisti, un tā uzdevums ir veikt visus iespējamus pasākumus, lai apzinātu un novērstu drošības riskus uz ceļiem, jo īpaši tādus, kas rada iedzīvotāju dzīvības un veselības apdraudējumu. Tas savukārt nozīmē, ka gadījumā, ja Departamenta rīcībā ir informācija par jau konstatētiem vai potenciāliem drošības riskiem, būtu jāveic nepieciešamie pasākumi, lai pamatotu papildus finansējuma piešķiršanu vismaz dažu no nepieciešamajiem uzlabojumiem veikšanai.

Tiesībsarga skatījumā, Rīgas domes rīcība konkrētajā gadījumā neatbilst labas pārvaldības principam. Neskatoties uz vairākkārt un no dažādiem avotiem saņemto informāciju par satiksmes drošības riskiem Granīta ielā, kā arī izteiktajiem aicinājumiem veikt nepieciešamās darbības, lai vismaz daļēji novērstu šos riskus un to radīto apdraudējumu cilvēku drošībai, Rīgas dome ir sniegusi atbildes par nepietiekamo finansējumu un norādījusi, ka Granīta iela nav iekļauta un tuvāko gadu laiku netiks iekļauta prioritāro projektu sarakstā. Tādējādi Rīgas dome nav izpildījusi pienākumu proaktīvi rīkoties, lai savas kompetences ietvaros nodrošinātu pašvaldības iedzīvotāju Satversmes 115.pantā paredzētās tiesības uz labvēlīgu vidi.

Vienlaikus ir pozitīvi vērtējams tas, ka šā gada 19.janvāra atbildē tiesībsargam Departaments norādīja, ka izskatīs iespēju iekļaut Granīta ielu šobrīd izstrādes stadijā esošajā Rīcības plānā 2021.-2027.gadam.

[5] Tiesībsarga likuma 11.panta 1., 3. un 4.punkts nosaka, ka tiesībsarga funkcijas ir:

- 1) veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību;
- 2) izvērtēt un veicināt labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē;
- 3) jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu, atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu.

Tiesībsarga likuma 12.panta 4. un 8.punkts paredz, ka, pildot šajā likumā noteiktās funkcijas, tiesībsargs cita starpā: izskatot pārbaudes lietu, sniedz iestādei ieteikumus un atzinumus par tās darbības tiesiskumu, lietderību un labas pārvaldības principa ievērošanu.

[6] Apzinoties rekomendāciju ieviešanas iespējamo ietekmi uz pašvaldības budžetu, tiesībsargs tomēr aicina rast risinājumu situācijas noregulējumam:

- 1) veikt nepieciešamos pasākumus, lai pārliecinātos par satiksmes drošības riskiem Granīta ielā, tostarp potenciālo apdraudējumu cilvēku dzīvībai un veselībai. Tostarp izvērtēt nepieciešamību pasūtīt Granīta ielas auditu. Ceļu drošības auditēšanas kārtība ir noteikta 2008.gada 25.novembra Ministru kabineta noteikumos Nr.972 "Ceļu drošības audita noteikumi"

(turpmāk – Audita noteikumi). Atbilstoši Audita noteikumu 26.punktam, veicot esošo ceļu auditu, auditori izvērtē, cita starpā, “26.3.redzamību (uzbraukšanas, tuvošanās, apdzīšanas, apstāšanās)”, 26.7.sabiedrisko transportlīdzekļu pieturu novietojumu, parametrus un stāvokli; 26.8.gājēju un velosipēdistu celiņu, kā arī gājēju pārejas izveides nepieciešamību”. Tiesībsarga ieskatā Granīta ielas audits ļautu Departamentam gūt reālu priekšstatu par drošības situāciju Granīta ielā un izvērtēt pasākumus, kas ir nepieciešami un veicami drošības situācijas uzlabošanai, kā arī veikt aplēses par nepieciešamo finansējumu;

2) iekļaut Granīta ielu šobrīd izstrādes stadijā esošajā Rīcības plānā 2021.-2027.gadam, vienlaikus nodrošinot sabiedrībai vispusīgu un pilnīgu informāciju par situāciju Granīta ielā, saskaņā ar Satversmes 115.panta izrietošo pašvaldības pienākumu nodrošināt personas tiesības uz vides informāciju un sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā.

Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 25.panta pirmo, trešo un ceturto daļu, pārbaudes lietas izskatīšana tiek pabeigta. Lūdzam līdz šī gada 1.septembrim informēt tiesībsargu par rekomendāciju ieviešanu.

Ar cieņu

tiesībsargs

J. Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu